

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАНЦУТ НА ТАБАКУ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ :

на годину 6 дин.
за пола године 3 дин.
за стране земље на годину 9 дин.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЊУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте
Претплату ваља слати упутницом на општински суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се.

СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД

ГРАЂАНСКИХ СПОРОВА КОД СУДА ОПШТИНЕ ВАРОШИ БЕОГРАДА У 888. ГОДИНИ.

СПОРОВИ	Свега пријављено спорова	Раоправљено је у току године				Намирало се ван суда	Остало непресуђено за идућу годину	ВРЕДНОСТ СПОРОВА							
		ПРЕСУДОМ	ПОРАВЊАЊЕМ	ОДВАЦАЈЕМ	СЛЕГА			РАСПРАВЉЕНИХ		НАМЕРЕНИХ ВАН СУДА		ОСТАЛО НЕ РАСПРАВЉЕНО ЗА ИДУЋУ ГОДИНУ		СВЕГА	
								дин.	п.	дин.	п.	дин.	п.	дин.	п.
Аренди (закупу)	199	138	2	34	174	22	3	6689	42	533	82	146	—	7369	24
Забрани	90	42	—	12	54	31	5	4706	30	2457	68	507	—	7670	98
Дугу и зајму у новцу	651	438	3	10	451	157	43	27065	—	9178	22	2457	65	38700	87
Заради	408	304	2	18	324	69	15	19059	66	3014	37	376	90	22450	93
Кирији	326	269	7	11	287	27	12	20990	19	1232	55	793	—	23015	74
Куповни и продаји	705	446	3	17	466	182	57	27001	66	9713	21	3495	82	40210	69
Најму (ајлаку)	109	89	2	7	98	7	4	6151	65	417	90	115	80	6685	35
Накнади штете	98	76	1	16	93	3	2	8203	17	260	—	66	20	8529	37
Ортаклуку	17	16	—	—	16	1	—	1471	95	160	—	—	—	1631	95
Повраћају капаре	16	15	—	—	15	1	—	757	50	60	—	—	—	817	50
Пољској штети (потрици)	1	1	—	—	1	—	—	20	60	—	—	—	—	20	60
Својини	115	80	1	9	90	22	3	5495	30	1955	15	249	—	7699	45
Службености	2	1	—	—	1	1	—	—	—	36	—	—	—	36	—
Уговору	53	46	—	2	48	5	—	1816	50	450	—	—	—	2266	50
Остави	6	4	—	2	6	—	—	325	—	—	—	—	—	325	—
Упронашћењу стокe, ствари	1	1	—	—	1	—	—	24	—	—	—	—	—	24	—
СВЕГА :	2797	1966	21	138	2125	528	144	129777	90	29468	90	8207	37	167454	17

НОВО КАЛДРМИСАЊЕ

СТУДИЈА ТЕХНИЧКЕ КОМИСИЈЕ

(ПРОДУЖЕЊЕ)

Полазећи са гледишта, да најпре ваља утврдити каква је калдрма за Београд одиста потребна и целисходна, од каквог материјала, од колико врста, са каквом подлогом и на који начин израђена; као што је већ речено, одбор општински немогавши се упуштати у дефинитивно решавање овога предмета, одредио је потписану комисију, са задатком да поднесе своје мишљење о целокупном питању и да предложи основу за даљи рад по питању о калдрмисању варошких улица.

II.

Са обзиром на то, што се, од стране управе општинске, као и од стране одбора, до сада ово питање решавало, без најнужнијег обавештења о каквоћи и цени разних врста кал-

дрме у опште; као и са обзиром на то, што питање о калдрмисању варошких улица није нигде до данас потпуно решено, већ се у свима већим варошима непрестанце чине покушаји са разним системима — сматрамо за нужно, да у кратко упознамо најпре одбор општински са тим питањем па тек онда да изнесемо и наше мишљење.

*

Од добре калдрме тражи се, да испуни следеће услове:

1. Возља по калдрми мора да је еластична, пријатна, без велике ларме и без јаких потреса. Ово је потребно за удобност самога саобраћаја, у интересу мањег кварења кола, као и зато, да зграде не би биле изложене јаком потресу.
2. Калдрма треба да је таква, да не чини стоци никакве тешкоће при ходу, касању и теглењу терета; јер иначе велики део снаге трошио би се на савлађивање самих тих тешкоћа и отпора.
3. Калдрма мора да одговара захтевима хигијене; те према томе мора да се гради од каквог материјала, који не даје велику

прашину и блато, и који дозвољава лако обдржавање чистоће. Исто тако калдрма мора бити такве конструкције, да не задржава воду по површини, нити да је пропушта у земљу, те тиме и подлогу да квари.

4. Од калдрме се тражи да се може у свако доба брзо и лако оправити, а укупно обдржавање да је јефтино.

5. По себи се разуме, да калдрма мора бити толико стална, да може да издржи терете, којима је према начину и величини саобраћаја изложено. И најзад

6. Грађење саме калдрме не сме да је скупо.

На све ове захтеве у ранија времена није се обраћала довољна пажња, те тако и видимо, да су у средњем веку и све до почетка овога столећа, све вароши задовољавале се калдрмом од ломљенога камена, као што је и ова наша данашња калдрма. У опште, патосање улица калдрмом најстарији је начин калдрмисања, а стари су Римљани, сем улица облагали каменом и своје друмове, који су поглавито за војене цели грађени.

Увећан саобраћај као и развијена свест о томе, да је са здравственога гледишта преко потребна и чистота варошких улица, учинили су, те се све више тежи да се нађе начин калдрмисања, који ће свима мало више наведеним условима што потпуније одговорати.

На тај начин постале су разне врсте калдрме, а можемо их у главне овако поделити:

1.) Калдрма од природног камена, и то:

а.) тесаног,

б.) тесаног и ломљеног упоредо,

в.) ломљеног,

г.) дробљеног (која се калдрма често погрешно назива и макадамом);

2.) Калдрма од вештачког камена, и то:

а.) керамика, или по нарочитом начину печених тврдих цигаља,

б.) обичних цигаља, натоцљених у смоли или асфалту, и

в.) цигаља од згуре.

3.) Калдрма од асфалта, и то:

а.) ливеног,

б.) гњеченог, и од

в.) плоча асфалтних;

4.) Калдрма од дрвених трупчиња;

5.) " " бетона;

6.) " " гвоздених плоча;

7.) Калдрма од гуме, хартије, стаклета и другог ређег материјала.

Од свију тих врста до сада је најбоље испитана и опробана калдрма од природног камена, асфалта и дрвета; те се те врсте данас највише и налазе у употреби. Остале калдрме, као недовољно опробане, нећемо према томе овде ни узимати у претрес.

* * *

А. Калдрма од природног камена.

а.) Калдрма од тесаног камена,

Камење, које се за ову калдрму употребљује, мање или више правилно је обрађено, у облику паралелопипеда, коцке или зарубљене пирамиде, а горња му површина има 100—600 квадратних сантиметара

То се камење не полаже непосредно на природно а уравњено земљиште улице, већ се усађује у нарочиту подлогу, која може бити од песка, шљунка или ситно раздробљеног камена, а у новије доба полаже се и на подлогу од бетона или на макадам. Према већем или мањем саобраћају и према сталности земљишта, употребиће се једна или друга од тих подлога, а у опште дебљина подлоге износи 10—40 см.

Испрва се састојала та подлога из једнога слоја песка у дебљини од 15—30 см. Међу тим при већем саобраћају показало се: да се поједино камење у таквој подлози расклимата; да на саставима између камења пролази вода; да се услед тога та вода цеди кроз подлогу, па и само земљиште кваси и омекшава; да се, услед оваковог омекшавања, под теретом земљиште неједнако слеже, те и калдрма неравна постаје.

Да би се ово избегло, отпочели су доцније у великим варошима градити подлогу од материјала, који не пропушта воду, те је камење полагаано на макадам или бетон.

Према извештајима из Париза, где се, као и по другим великим варошима, и данас чине покушаји са разном калдрмом показао се међу тим помелути начин као са свим непрактичан.

Тако директор грађевинских радова у Паризу, г. Алфанд, у својем извештају од 1886 год., вели:

„Калдрма на подлози од бетона показала је веома хрђаве резултате.

Камен притискује на подлогу и потискује је ка тротоарима, а преко ових и ка зградама, тако да су зграде при пролазу терета изложене јакоме потресу.

Осим тога под теретом камен се налази, између точкава и тврде подлоге од бетона, као између чекића и наковња, па се с тога брзо троши.“

Да би се оваква неластичност калдрме отклонила, граде сада, по улицама са веома живим саобраћајем, такву калдрму са подлогом, где између бетона и камена има слој песка. Међу тим и земљиште и слој песка сабија се, колико је могуће боље, употребљујући маљеве или ваљке (песак се сабија у овлаженом стању). Саставци између камења заију се цементом или асфалтом, како не би вода у подлогу пролазила.

Овакав је начин калдрмисања тесаним каменом данас јако распрострањен, а употребљен је у Бечу, Пешти, Букурешту, Минхену, Дрезди, Бреславу, Франкфурту и другим ва ошима.

На каквоћу ове калдрме знатно утиче материјал самога камена, облик и величина појединог камења, размак њихов на саставу, као и начин ређања.

Што се тиче материјала, он мора да има довољну чврстоћу (јачину), а сем тга не сме да се знатно круни или да се гладча под покретним теретом.

Величина и облик појединог камења знатно су различити у разним варошима, а често и у једној и истој вароши.

То долази отуда, што по разним местима употребљени материјал није и не може да буде један и исти; што је различито мишљење о утицају ширине појединог камења на лакши или тежи ход коња, и на брже или спорије кварење камена; и што постоји различито мишљење и о томе, може ли се и у колико трајашност калдрме продужити превртањем појединог камења.

Пређе се мислило, у колико је поједино камење шире, да ће калдрма у толико дуже задржати раван облик; те су с тога и биле у употреби велике плоче или коцке. У току времена показало се међу тим, да се ивице камења, од удара копита и точкава, у скоро тако обију, да поједино камење добије кугласт а цела калдрма са свим нераван облик.

Из тога узрока почело се доцније употребљавати камење мање ширине, и превладао је принцип, да ће калдрма бити у толико боља, што су поједини редови ужи, дакле у колико је ширина камења мања. Но како је обрада камена у толико тежа и скупља, што су димензије мање; то, из практичних обзира, не ваља употребити ни камење са свим мале ширине (као минимум узима се 8 см). Најбоље је камење ширине 10—12 см., са 2—3 пута толиком дужином, а висином од 20 см. за мекши и 15 см. за тврћи камен. У опште што је камен тврћи и кртији, теже се ради; те ће се у таквом случају и веће димензије задржати.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

О санитарном контролисању јела и пића и других предмета од утицаја на здравље људско

У одбору наше општине први пут је о том контролисању покренуто питање при решавању о буџету за прошлу годину.

Пошто без сумње не може више дуго трајати а да се ово важно питање опет и то с успехом не покрепе, то смо сматрали за дужност, да о њему сад, када се буџет за идућу годину спрема, проговоримо неколико речи.

Од вајкада познато је, да извесни продавци, да би што лакше до веће добити дошли, мешају с храном и пићем извесне продукте од мање вредности а поред таквих фалсификованих средстава за живот налазе се још и иначе по трговинама предмети на продају, који су тако израђени да приликом употребе могу бити од велике опасности на здравље човечије. О томе се увек више мање водило рачуна и тражило се, да се санитарско-полицијским ревизијама у колико је могућно спречи продавање и држање фалсификованих и укварених средстава за живот, као и других, по здравље штетних предмета.

И код нас постоји нека врста санитарско-полицијске контроле, но према начину како се врши, она је још на најнижем ступњу. Истина, ту санитарско-полицијску контролу врше код нас лекари, али и поред најбоље воље сами лекари нису у стању да је врше онако како потребе изискују, јер немају тога стручног знања да докажу да ли је н.пр. млеко чисто или фалсификовано, да ли у вину има каквих штетних материја, да нису извесни предмети за потрошњу обојени каквом штетном бојом или да не садрже иначе каквих по здравље штетних материја, да није фалсификовано брашно, маст, зејтин, бибер и т. д. Лекари, вршећи према нашем санитарском закону, санитарско-полицијске ревизије, могу само да обрате пажњу на све што је ма у колико сумњиво, па те сумњиве предмете да упуте хемичару на анализу. Једино хемиском анализом може се сазнати да ли је састав извеснога предмета онакав какав треба да буде или није и тек на основу хемискога прегледа, може се оценити квалитет прегледаног продукта. Овде нам се намеће питање, па зар наши лекари, који врше санитарско-полицијске прегледе, не траже помоћи код наших државних хемичара? Из најпоузданијег извора знамо, да не траже. А зашто? Зато, што ми имамо за целу државу свега два хемичара, који су толико оптерећени редовним пословима, да и кад би се лекари на њих и обраћали, државни хемичари не би у стању били, да све те послове савладају.

И с тога као што напред напоменусмо, санитарско-полицијске ревизије у извесном погледу, још су код нас на најнижем ступњу. —

У другим смјерама предузимају се најенергичније мере односно тих санитарно-полицијских прегледа. Нарочити законски прописи доносе се о томе и богато уређени заводи подижу се искључиво за хемиско испитивање хране и других предмета од утицаја на здравље људско. У Швајцарској н. пр. не само да сваки округ но и веће вароши имају свога нарочитога хемичара па и хемичарског помоћника. —

Није потребно нарочито доказивати од коликога је великог значаја увођење извесних санитарних установа. Из статистичких података најјасније се види, да се увођењем нових санитарних установа, здравствено стање знатно побољшава и крајњи је резултат тај, да је број смртних случајева бивао све мањи.

Са санитарним установама сматра се Енглеска да је најбогатија а од каквога су утицаја санитарне реформе у Енглеској, навешћемо за пример Лондон. У седамнајстом столећу, кад у Лондону није било више од једнога милијуна душа, просечно умирало је год. 42 од хиљаде, а данас, кад више од 4 милијуна становују у тој огромној вароши, број смртних случајева спао је на 21 од хиљаде.

Код нас је умирање у тој мери као што је некад било у Лондону т. ј. 40 од хиљаде. Ово је довољно па да се увиди, како је поље санитарних установа код нас огромно и да не би требало пропустити ни једну прилику а да се не учини оно што је по здравље грађанства корисно, бар оно, што се према нашим приликама може лако остварити. —

Да увођење строжијега контролисања свега оног што се продаје за јело и пиће и што својом употребом може бити од утицаја на здравље човечије, да таква једна установа не може остати а да се не опазе повољнији резултат на здравствене односе, о томе нема сумње

Организам човечији може се лепо сравнити с једном хемиском фабриком. Као год што се у организму човечијем храна прерађује у крв и т. д. тако од прилике и у хемиским фабрикама разни материјали у виду сировина или готових фабrikата служе за произвођење главнога продукта известне фабрике. Од квалитета употребљенога материјала зависи какав ће главни продукт испасти. И сваки бољи фабрикант знајући то, стара се да сачува своју фабрику од рђавога или фалсификованог материјала а да би то постигао он не жали да плаћа нарочитог хемичара, који се специјално бави анализом материјала, који се у фабрику уноси и прерађује.

Било би врло лепо, кад би се сва животна средства и други предмети од утицаја на здравље људско могли на тај начин хемиски прегледати, но то већ у

толикој мери не би било потребно, нити би се могло извршити.

Довољно би било да веће општине имају свога хемичара те да се и код нас једном санитарско-полицијске ревизије отпочну вршити онако како ваља и како се исте у другим земљама врше.

Општина наша требала би дакле да своје санитарско одељење попуни само једним хемичаром, који би се искључиво занимао испитивањем свију сумњивих срестава за живот као и с испитивањем и других предмета од утицаја на здравље људско.

Ова санитарна установа може се у Београду лако и с малим трошком увести, јер овде постоји врло добро уређена државна хемиска лабораторија, која је под министарством унутрашњих дела и г. министар без сумње допустио би да и општински хемичар може под извесним условима радити у државној лабораторији.

Под тако повољним приликама био би велики грех, ако општина београдска не би што прѣ приступила увођењу једне такве корисне санитарне установе, коју ће грађанство без сумње с одушевљењем поздравити.

М. Т. Л.

РАДЊА ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

ОДБОРА ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

(По стенографским белешкама)

држан 10. Октобра 1889. год. у Београду.

Почетак у 6½ часова по подне

(СВРШЕТАК)

М. Цукић. Свакако извештај је овај непотпун и немогуће је да се по њему са успехом риди и до резултата дође.

Допустите да изнесем само неколико познатија, неколико пауза, из којих ће те видети да је заиста овако као што ја мислим; а у исто време видиће те и пут којим би се најбоље дошло до каквог резултата. Ја ћу да напоменем неке недостатке из којих ће се видети да је ово питање гуд и камо теже него што на први поглед изгледа.

Да пођемо тим путем како је требала комисија да ради, ако је добила свршене радове од техничке комисије. Техничка комисија је требала да поднесе свој рад овој финансијској комисији и да каже ово има да се уради и то ће да кошта толико и толико. Н. пр. комисија за калдрме, кад је добила задатак да о томе ради, она је имала да испита све радове о томе, да види је су ли они једне природе или разне и т. д. и према томе да сведе цифру потребну за извршење тих радова. За тим се финансијска комисија да се побрине о начину исплате. Ове су све установе највише природе економске. Ту су намирења разних потреба становништва и онда треба наћи начин како ће се трошкови подмити. Ја бих рекао између ових 7 тачака, које су овде поменуте, има свега три врсте радове. Да се подигну зграде за школе и за варошки суд: то су установе, које апсолутно неће давати никаква прихода. Отуда ће наравно бити моралне добити отуда ће бити користи друге природе, али новчане користи отуда се не може имати. На те установе има да се потроши а да

се не тражи прихода. Антропоти — и ту ће се потрошити, али отуда већ може бити неке користи и новчане.

Друга врста ових радова или установа, то су водоводи, канализација, клиница и т. д. где ће да се наплаћује исвесна такса за употребу тих установа. Трећа врста установа то би били антропоти од којих би било користи не само за варош ову него за целу земљу и према томе та врста потреба спада у потребе целе земље и земљске трговине,

Господо, познато је у опште у финансијској пракци да се установе прве врсте, као што су подизање школа и судова врло тешко намирују зајмом. Намиривати нешто зајмом, који тражи годишње отплате, а не добијати апсолутно ни једне паре прихода од тога то је незгодна ствар. Практика је дакле да се такве потребе намирују једном за свагда, од чега више не тражи рачуна. То би требало подмити дакле једном прирезом.

Друга врста ових установа као што су водовод и канализација оне одиста доносе неке користи економске — врше службу јавну, користе у здравственом гледишту — али дају и прихода. Те врсте установа подмирују се дакле наплатом неке таксе за њихову употребу.

Долазимо на трећу врсту потреба општинских, као што су антропоти и кланице, где општина ствара једно видусгријско предузеће. Ту се код тих установа нико не налази да мора употребљавати или трошити оно што му те установе пружају, него стоји свакоме на вољи да се њима послужи.

У самој овој разлици између општинских установа, ја мислим да ће бити разлике и у њиховој финансијској основи.

Не можемо на истој основи казати: нама треба 12 милијуна и с тим новцем да правимо и школе и судове и антропоти и водоводе и све друго — доносило то прихода или недоносило.

Не, ја мислим да и финансирање за школе и судове мора бити једне врсте; финансирање за водовод и канализацију

мора бити друге врсте, а за кланице и антропоте треће врсте.

Кад би дакле комисија која је на овоме радила све то имала у виду, онда неби тражила 12 милијуна. Нама не треба 12 милијуна зајма, него треба нам мање. Ево зашто? Антропоти и кланице то су предезећа акционарска и то треба да се остави каквом акционарском друштву у земљи да оно те установе подигне и експлоатише. Дакле суму на ове потребе треба из рачуна избацити. Шкоде и судове махом не подижу се зајмом већ прирезом. И то би на тај начин, мислим, било боље да се једном за свагда измири.

Економске установе као што су водоводи и канализације, оне би могле да се намире зајмом, и оне би даваде гаранције за исплаћивање тога зајма својим приходима. Дакле у том погледу извештај комисије није потпун што није водило рачуна о разноликости потреба које треба да се подмире и о разноликости начина за исплату. —

Даље налазим господо, да је извештај ове комисије непотпун што нису расветљене све могућности, које се могу појавити при намирењу ових потреба. Узмимо господо пре свега ово: изиће овако одбор општински пред збор и онда може да се нађе ко који ће рећи: па добро, а за што ви нама из изнесете могућности да ми све то сопственим средствима намиримо? Овде то није објашњено и позазано. Исто тако није довољно разложено ни то, за што је потребно да се сви ови радови изврше што пре. — То су све празнине на које се може на збору ударити.

На послетку да кажем и то, овакав финансијски извештај има и ту ману да се њиме не може изаћи ни пред кога озбиљног зајмодавца, јер се овде не каже ни приближно на који начин се мисли да намирује годишње отплате зајма. То је овде само узгред поменуто говорећи о таксама на локале. Но то није довољно. Треба о томе израдити цео план те да се зна какав ће и колики ће приход дати те установе

Ово је господо сви што сам могао за сада казати у овоме, и ја се потпуно придружујем предлогу г. Борисављевића да би требало у најкраћем року овај извештај или управо предлог општински допунити и тако допуњен у свима детаљима изнети и показати како би се могао да постигне корисан резултат у намирењу ових општинских установа.

Милутин Марковић. Ја узимам господо по други пут реч да говорим о овом важном питању; али пре тога допустите да исправим говор г. Марка Лека, који рече да је комисија штудирала ово питање 10 месеци. Г. Марко, као одборник не би требало ово да каже зато што зна да је готово сваки одборник у неколико комисији одређен, а осим тога он као одборник зна и то да је комисија, која је радила на изналажењу воде поднела свој извештај тек крајем месеца Априла или у почетку Маја ове године, а од тога времена, свакоме је познато да је настала летња сезона када су неки од одборника одсуствовали, а они, који су овде били, морали су да раде друге хитне послове општинске. То само напомињем да се зна да комисија ова није радила 10 Месеци као што г. Марко сасвим погрешно рече.

Сад односно саме ствари да кажем неколико речи. Већина г. г. предговорника и риније на првом састанку, и данас говорили су о овоме предмету, али су се врло јако удаљавали од ствари саме. Овде није главно питање колики ће бити предрачун и да ли је готов план свију ових предузећа општинских или није, и на који ће се начин све то извршити. То није главно питање. Главно питање које је комисија имала у задатку било је то да промисли на који начин да се начини зајам за остварење ових потреба и да приближно каже: колики ће зајам требати за то. Комисија није имала у дужности, нити је по саставу своје могла да изводи планове и поједине предрачуне шта ће коштати водовод, шта канализација шта ће коштати школе, шта ће коштати осветљење и т. д. Комисија да би могла дати своје мишљење о количини зајма она је свакојачко добила приближни извештај од ових стручњака који су били у комисији за водовод, и шта ће друге потребе коштати, те је по томе приближном рачуну излађена она сума као што је то прекјуче и г. председник овде показао. А што се тиче тога рачуна и тога питања: колики ће нам зајма требати за намирење ових потреба које обухвата извештај, ја мислим да се комисија није преварила. Да пак неће коштати више од 12 милиона, све то, може се узати и по томе, што и сами одборници и други г. г. говорници знаду, да и у садањем буџету има неких сума које се могу да употребе

на ове потребе као што су и до сад употребљаване. — Но баш и да затреба нешто више, то ће се подмирити из обичног прихода општинског.

Ја сам господо напоменуо и у прошлој седници да општину коштају досадањи претходни радови не на 200 него 300 хиљада динара, — почев од кметства г. Владана Ђорђевића па до сада. Осим тога дат је на израду и план за водовод, који не може да кошта мање од 15—20 хиљада динара.

Предрачун за главни водовод коштаће ваљда на 14.000 — предрачун за школе плановима кошта ће најмање 20.000 (Чује се: а, не, не) Хоће, хоће. Све то што претходно треба да се уради па да се на сама предузећа пређе хоће да нас кошта још најмање 200.000 динара, а можда и 300.000 колико смо до сад већ дали. Па после свега тога трошка, ако се предходно не побринемо за зајам, може да изиђе ово што сад изилази, да се каже па шта ће нам то — то нама не треба; и онда може да се каже: противни смо томе, ми хоћемо да црпимо воду из наших бунара — (Х. Поповић: то нико није казао). Онда ће да буде питање а зашто смо дали ових 5 или 600.000 динара на предходне радове? Зар је општина тако богата да не треба о томе водити рачуна? Ја мислим да то не смео радити. Ја као члан комисије и грађанин вароши, не би то смео.

Дакле господо, сви, који су говорили о овој ствари они су сви рекли како извештај није тачан и како није казано шта треба; мој друг г. Борисављевић наводио је како је трошарина застарела и неправедни начин порезе и т. д. Па господо и сама комисија није предложила трошарину што је воли и што налази да је то неко добро, него је морала да је изнесе што нема другог извора од куда би општина могла да стече потребну јој годишњину за зајам. Ако налазите да има што боље и мудрије, изволте изнети; комисија изневши ово није ником заушла уста да не може казати начина како би општина јевтиније подмирала своје потребе. Ја бих молио г. г. одборнике и г. г. чланове овога скупа да о томе кажу своје мишљење а комисија је казала своје, па које буде боље то да усвојимо. На послетку није ни лепо говорити како ово неваља, а неказати шта боље има. (Чује се: говорно је). Ја кад напомињем ово да господо нису казали шта има боље, позивам се на све који су овде присуствовали. Ми смо господо ову ствар имали на јавност пре месец дана и сваки је до сад могао да размисли и да изведе тачан рачун па да с рачуном у руди покаже што год боље и корисније и да докаже да је наше гледиште погрешно. То је био дужан сваки да учини ако не раније а онд данас

кад је овде дошао да о томе говори. — То је што сам имао да кажем.

Светозар Карапешкић. Ја сам узео реч само због тога што сам из говора г. Цукића видео да смо ми, радећи, у овој комисији, имали пред собом рад неке техничке комисије и неке предрачуне о овим установама.

То нестоји господо, Г. Главнић је опонада казао да ми нисмо ни позвани да у овој комисији израдимо какве предрачуне. Међутим зна се, као што је казао и г. Марковић, како смо ми већ отпочели на водоводу да радимо, и око тих припремних радова потрошено је већ доста новаца, те и не може се више да одуговлачи бар са водоводом и канализацијом.

Што се тиче онога што се вели да ову ствар наово комисија преради — зна се како те ствари иду. Ми смо у овој комисији имали одређене грађане из вароши, који су као стручни финансијски људи позивани да дођу па нико није хтео доћи осим једног г. Предића. Кад тако радимо што да се чудимо што се 10 месеци ради на овоме питању? Осим тога нека се донесе протокол наше радње одборске па ће те видети у колико комисија има да ради сваки од одборника; често у један дан имамо да идемо у две комисије. Зато не треба да се чудите што се одуговлачи; а хоће ли се примити ово што је комисија после дугог размислања изнела, то је ваша ствар.

Недељко Стевановић. Мени се чини да смо доста о овоме говорили. Ствар ова не треба више да се одлаже. Тодико се пута на томе радило и сви признајемо ове потребе па што онда да не почнемо да их подмирујемо? То треба једанпут свршавати иначе нећемо никад добити чисте воде у вароши, а нама треба вода. Што веде да је скупо није скупо нити би било скупо да имамо воде, али је сад скупо што плаћамо а пијемо ђубре у води, што немамо ни школе, ни осветљења. С тога сам ја мишљење да се што пре отпочне отварати рад а да се можемо излишног разговора. Ствари ови пису никако за одлагање и ја ћу гласати за извештај комисије да се једном ове потребе варошке подмире.

Ал. Борисављевић. Да одговорим на предговор г. Марковића имам да кажем само оволико: нама се не износе овде цифре, а кад тсга нема како можемо говорити је ли што добро срачунано и треба ли још што додати или одузети и т. д. Дајте нам господо дата колико имате станова у Београду, колико имате јавних локала, колико имате билдјара, колико каруца, колико сушних служитеља и собарица, и т. д. и т. д. То се тако ради — на онда да се разговорамо. Овако ми смо са најбољим намерама да се помогне општој ствари ипак казали

све што се према оваквом извешћу могло да каже.

Др. Марко Леко. Милутин Марковић не разуме добро кад каже да сам ја погрешно што сам рекао да је финансијска комисија пре 10 месеци изабрана. Ја не знам од кад је фактички почела да ради; али знам — и о томе се могао сваки уверити из протокола одборскога рада — да је та комисија изабрана 12 Новембра 1888 г. Од тога дана до сада прошло је 10 месеци. Дакле је сам казао како је у ствари. И то се зна да г. председник није сазивао ту комисију као што треба него је чекао да га због тога ми овде интерпелирамо и за то он треба да одговара. Нећу погрешити ако кажем да је нео овај елаборат и израдио сам г. председник и да га је комисија усвојила ослањајући се једино на финансијско знање нашег г. председника. У томе леже сва питања.

Г. Милутин Марковић требало би да је мало искренији; и ми не треба овде из личних обзира да губимо из вида саму ствар. Правдање овога оваквог рада тиме, што смо се већ задужили вршећи нужне претходне послове на водоводу и т. д. — сасвим је не основано. Нама ако треба да трошимо на претходне радове, задужићемо се колико за то требало буде, — ако се ти радови не могу друкчије из редовних прихода да исплате — али питање је овде о главној ствари, која по свему што је већ речено није од стране комисије изнесена тако, како треба и како смо очекивали. У томе је ствар.

Милутин Марковић. Ја ћу да кажем г. Борисављевићу на оно што вели да у извештају нашем нема колико имамо локала. Ја мислим да то има у извештају али г. Борисављевић није добро уочио. Што се тиче обрачуна колико да се плати интерес, то се може поправити ако је заиста толики интерес да не одговара закону.

На говор г. Лека имао бих да кажем само још то да он није ме разумео или није хтео да ме разуме. Ја сам казао да комисија није могла да ради дотле док комисија она која је одређена за истраживање воде није поднела свој извештај одбору; а кад је поднела извештај онда није могла да каже прецизно оволико и оволико ће требати па с тога и ова комисија финансијска није могла друкчије да поднесе извештај него тако као и она, т. ј. да приближно каже шта ће коштати измирење ових потреба и према томе колики зајам треба општина да закључи. — Што се тиче осталих навода г. Лекових и они су сасвим неосновани и на памет исказани. Комисија је радила како је она знала, а извештај њен није ствар самога председника, него је тај извештај писао члан комисије г. Светозар Милојевић, као лице

стручно, које је кадро да ради на овоме, дакле и у томе нема ни најмање места замерању г. Лека.

Др. Марко Леко — Ја морам опет да кажем да је финансијска комисија изабрана онда кад је комисија за водовод поднела први свој извештај. И то 12 новембра пр. год. А онај датум који помиње г. Марковић односи се на извештај техничкога одбора. Онда је ако се не варам г. председник овде интерпелисан што не сазива изабрату финансијску комисију. Ево општинских новина где је то све штампано и о томе се може сваки уверити. (Жагор).

Председник. Жели ли господо још ко од грађана да говори (не јавља се нико) — Сад оглашујем да је конференција престала.

Желе ли г. г. одборници да продужимо сад рад, или да оставимо за другу седницу. (вичу: докпај је већ).

Добро господо пошто ће требати да се подуже забавимо, јер је важно питање, онда да завршимо данашњу седницу.

Састанак је трајао до 8 $\frac{1}{2}$ часова по подне.

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

ОДВОРА ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

(По стенографским белешкама)

држан 20. Октобра 1889. год. у Београду.

Почетак у 6 $\frac{1}{2}$ часова по подне.

Били: председник Живко Карабиберовић; одборници: К. Д. Главинић, Пера Видаковић, Марко Велизарић, Милivoј Јосимовић, Милор. Д. Јанковић, Дим. Ђирковић, Никола Поповић, др. Марко Леко, Милован Маринковић, Милутин Марковић, Никола Х. Поповић и Никола Милишић.

I.

Председник. Молим вас господо, састанак је отворен.

Коста Главинић. Г. председниче, пре него што се пређе на дневни ред, ја би молио да учиним неколико питања.

Прво је питање у томе: шта је учињено са оправком ових степеница што воде на Саву?

Ми смо два пута о овоме говорили овде па до сада још ништа није учињено, и степенице стоје неоправљене. За што се то не изврши?

Председник. О томе ће знати г. Смедеревац општински инжењер. Он ће вам на то питање одговорити.

Инжењер објашњава да је држана лицитација, али нико није хтео доћи да лицитира и тако је на томе остало.

Председник. Ето господо, у чему је ствар. Г. инжењер знаће све предузимаче и који се од њих буде примио, изнеће се пред одбор.

Коста Главинић. Молим да се с тим похита, јер настаје зимње доба.

Друго је питање: у буџету нашем стоји 30 хиљада динара за оправку друмова.

Шта је с тим оправкама, да ли се што мисли учинити или се чека зима?

Председник. И ту је држана лицитација па ни један није хтео да лицитира набавку шљунка. Кад ни један није од лифераната хтео да се прими, ни ја нисам могао ништа учинити. Шљунак је скупи 7 $\frac{1}{2}$ динара, с тога смо наредили да се подели лицитација на мање суме не би ли се могли помоћи.

Што се тиче овога главног друма, који је у средини вароши, тај морамо правити по нивелацији, а пошто би се морала калдрма кварити, то се сад не може извршити због зиме у коју улазимо. Највиша сума од те партије у буџету — потрошена је на друм између железнице и Саве.

Коста Главинић. На нивелацију улице кнеза Милоша не може се чекати, јер ће проћи 2—3 године до извршења нивелације пошто немамо земљу за насапање. А осим тога комисија одређена за калдрму, у свом извештају водила је рачуна и о тој улици и она је казала да се та улица мора калдрмисати; а кад ће то бити? Са оправком исте мора се пак похитати и не сме се одуговлачити због тога што је скупа израда. Треба опет пробати све да се друм поправи, па ако се не може, онда изићи и казати публици за што не може.

Треће питање: У буџету има једна партија одређена за друмске чуваре. Ја нигде не видим ни једнога чувара, а видио сам да стоји на средини топчидерског друма једна велика гомила шљунка не растурена.

Председник. Друмски чувари ће бити кад се изврше поправке друмова. Ако желите сада би могли узети само једног за топчидерски насип.

Што се тиче нерастуренога шљунка, то ми је непознато, и не могу да појмим да шљунак стоји нерастурен, јер тамо посведневно пролазе сем надзорника а и шефа грађев. одељка још и моји другови.

Лично ћу ипак уверити се и ако је тако наредити да се одмах растури по рупама.

Коста Главинић. Ја не знам како је то поимање дужности своје од стране општинске управе. Има више од 2 месеца како лежи тај шљунак на гомили и нико од општинске управе то не види. Држим, да сами одборници нису дужни да иду по друмовима и на све стране па да гледају шта где не ваља.

Ми који смо приликом решавања буџета заступали досадашње плите општинскога

персонала, надали смо се да ће од сада боље ићи и да ће сваки од персонала општинског водити већу бригу о општинским пословима, па сада изгледа, да смо се у томе преварили. Право да кажем, ја сам мирољубив и трпељив, па сам трпио, али више нећу, него морам опет казати, да се неради како смо очекивали, те изгледа да се многи послови општински врше исто онако немарно као и до сада.

Има вазда корисних решења одборских, који се никако и не извршују. Докле ће то тако бити?

Председник. Донста треба по правилу да воде бригу инжињер, одборници и кметови. Ја лично не могу да знам, и мислим да они то знају.

Петра Видаковић. И ја имам једно питање.

Никола Х. Поповић. Ја мислим да је ово ванредна седница и не би требало сад та питања дозвољавати.

Петра Видаковић. Г. председниче. Крај рачунске године приближује се, а буџет још није изнешен пред одбор. У колико се опомњем раније је донета и одборска одлука у ком се месецу мора буџет пред одбор изнети, како би се на време одобрило и како се не би трошило идуће године на рачун старог буџета.

Председник. Пре краја овога месеца изнеће се. На томе се господо ради.

Петра Видаковић. Ја би молио, да се строго ради по одборским одлукама те да не излази као да је одбор девета рупа на свирали и да не изгледа да су те одлуке само мртво слово на хартији.

Председник. Добро. Изнеће се.

II.

Председник. Има неколико уверења који се траже о владању и имовноме стању извесних лица. Чујте. (Секретар чита)

За Стојана Додића: непознат; за Љубомира Убавкића бив. практиканта: доброг владања, сиротног стања; за Живка Милошевића колара — изјављено: непознат, за Перу Божића ковача: доброга владања сиротног стања; за Филипа Стефановића бозацију: непознат; за Настаса Николића тањига: непознат; за Саву Карића слугу, Стевана Јаковљевића трг. агента, Милана Маринковића, Обрена Вучића келнера, Јакова Остојића терзију, Светозара Нешића шлосера, Арсу Николића разносача по вина и Милорада Клабића касапина: непознати; за Мијајла Јанковића кафецију код „пауна“: доброга владања и доброга стања; за Ленку удову Лазара Крстића, Рафајила Симића шпекуланта и Косту Николића контролора општинског: доброга владања, а сиротног стања.

Бачка уверења.

за Лазара Крчевинца, Христину Радовић, Милана Јовановића, Љубицу Јанковића, Милвоја Гашића, Живојина Ђођевића, Димитрија Јовановића, Живојина Протића, Милвоја Димитријевића, Милана Обрадовића, Милана Ђорђевића, Војислава Милошевића, Ђорђа Карајовановића, Бошка Богића и Милића Савића. Изјављено: сиротног стања.

III.

Пошто смо господо с овим свршили, прелазимо на дневни ред.

На дневном реду је извештај финансијског одбора, који је до сад трећи пут био на дневном реду.

Има реч г. Петра Видаковић.

Петра Видаковић. Од доласка онога загласнога Бонтуа у нашу земљу, милиони постадоше обична сума за моје земљаци.

Да је са г. Бонтуом дошло и веће благостање у ову земљу, ја се не би чудно, али по несрећи није тај случај и ја се морам чудити, како сада моји земљаци и другови овде лако изговарају десетине милиона динара.

Узрок нашем неуспешном послу лежи у томе што су и наши претходници хтели па сада и ми хоћемо, од једанпут све да остваримо, а нико неће да се задовољи са оним што је мање. Почивући овако у целини губи се и оно што нам је нужно и од преке потребе.

И сам г. председник комисије признао је, да је извештај непотпун и с тога је исти попуњавао објасњавајући га на дугачко и на широко у прошлој седници.

Већина говорника потврдили су да је извештај непотпун, па и сам г. Главинић признао је то, али вели, немојте га одбацити, наћи ће се људи уверени, а међутим неће се да опомене да је много и много извештаја комисијских, већина одборска одбацила, па се он није нашао тада побуђен да из осегљивости на сирам чланова комисије брани тај извештај с тога гледшта, да се људи не паћу уверени; него је пустио да се одбаце. Тако и пр. онај извештај, који је био против одкопавања доњег градског поља, где су људима куће поткопане и остале као неке чуке.

Дакле господо, кад сам председник комисије признаје да је извештај непотпун и у том извештају признаје да се запстачеће одмах тих 12 милиона задужити, него ће се то вели постепено изузимати за извесан број година, — зашто се онда тражи да се задужимо са 12 милиона. Зашто не би тражили мању суму са којом се могу задовољити семо оне потребе, које су најнужније нпр. водоводи и школе. За што да се тражи сума и за канализацију, ос-

ветљење п. т. д. и за учашће са државом у грађењу антриота и утврђивање обале.

Фактички ми не можемо све ове послове за 12 милиона динара ни одпочети од једанпут,

Држим само грађење водовода и школа трајаће 3 године, па на што одједанпут 12 милиона. За што не би предложили да се учини један зајам од 2—2½ милиона те да се направе водоводи и осн. школе. Немојте мислити, да ово неће бити доста.

Прошле јесени кад сам био у престолници наше браће Хрвата у лепоме граду Загребу добротом поштованог господина Худовског варошког саветника поред осталих знаменитости видно сам и њихов водовод, који је од прилике овакав, као што ми мислимо градити и који их је у прво време коштао 290.713 форината. Ево вам господо и план њихов да се уверите, Дакле кад је могао такав водовод да се награди за 630 хиљада динара, ваљда ће моћи и код нас па ма и са мало већом ценом, макар да кошта до 1½ милиј и.

Поред коштања водовода и плана ја сам добио тамо и је ан ценовник и наредбеник за употребу воде. Не треба господо да ми измишљамо како ћемо да наплаћујемо ту употребу воде од наших грађана. Један предлаже по квантуму утрошене воде, други по броју соба. Зашто да се ми мучимо кад су људи нашли шта је најбоље. Ево један ценовник за употребу воде у граду Загребу где је одређена цена по квантуму воде и по броју локала и ту се наплаћује и по нужном квантуму и по броју соба. На пример: овде стоји да једна соба са кујном има права да утроши 150 литара воде. За човека који живи у једној соби и кујни то је доста и за то плаћа годишње 1 фор. и 80 крајцара. То је 4 динара. После у томе је ценовнику одређено да се собе испод 10 кв. метара не рачунају у собе. Има људи који живе у самој колиби или јазбини. Ти не плаћају ништа. После одредили су људи за локале од спекулације и веће таксе итд. За што се не би користили и ми тим искуством, него износимо нешто те да се каже као да је то нешто ново.

Ја сам противан да се овај извештај комисије овакав какав је усвоји, но да се он одбаци и после да се предузме којак да се нешто створи што може да нађе одзива код грађанства када се на збор изнесе (Чује се: врло добро).

Марко Велизарић. Да би одбор што авесније решио ово питање о општинским пословима, он је претресао до сада то питање у два одборских седницама, и у два конференцијама, у којима је доста велики број грађана учествовао.

Све што смо чули у тим конференцијама своди се на ово:

1.) Сви признају потребу свију предло-
жених послова;

2. Сви увиђају да се ти послови не могу
измирити са општинским приходима, след-
ствено;

3.) Сви се слажу у томе да се они из-
врше зајмом.

Али неки бојећи се количине самог зај-
ма, други бојећи се начина којим се пред-
лаже исплата зјма, износили су своје ми-
сли о томе како да се општини олакша.

Ја ћу укратко да изнесем оно што се у
главном говорило у тим конференцијама,
на њу казати, шта ја о томе мислим.

1.) Неки од говорника у конференцији
предлагали су да се сви предложени оп-
штински послови поделе у две категорије:
на послове који се рентирају и на послове
који се не рентирају, па да оне послове,
који се не рентирају сама општина пред-
узме, а оне друге послове што се ренти-
рају, да уступи каквим акционарским друш-
твима да их они изврше.

Може бити да се тако деле и извршују
општински послови по другим варошима,
али усвојити такав предлог ја мислим да
би значило радити против општинских ин-
тереса.

Зар да општине београдске теретом свију
својих грађана без разлике сагради само
водовод, канале и зграде општинске, све
послови који се не рентирају па да то сви
и грађани и неграђани ове вароши ужи-
вају, а ништа да не плаћају; а остале по-
слове, као што су каадрма, осветљење,
антроти и кеј по-лови који се не само
самп исплаћују, већ доносе и сигуран при-
ход, зар те послове да дамо акционарским
друштвима да се већином странци тим при-
ходима користе. То не би требало никако
да буде, него и те послове треба да пред-
узме општина, јер са приходима, које би
од овога имала, она би могла да олакша
терете грађанима на оне друге послове
који се не рентирају.

Сем тога познато је да свако акционар-
ско друштво прецењује увек трошкове око
таквих послова само за то, да би добили
право да наплате већу таксу у своју корист
а на штету грађана и трговаца, који мо-
рају те таксе да плаћају. Код акционар-
ских друштава послови што коштају ми-
лијун рачунају се да коштају 2 милијуна.
Дакле ја сам за то, да општина предузме
све предложене послове без разлике а не
само поедине.

2.) Неки су опет предлагали у конферен-
цији, да се сви општински послови поделе
на важније и мање важне, па да се постепено
према важности и изврше.

Ја и на ту поделу не би пристао и то
из ових разлога:

Ја сматрам да су сви послови, који су
предложени, подједнако важни. Водоводи

канал и зграде важни су, јер се без њих
више не може ни остати; а они други то-
лико су исто важни, јер, као што сам спо-
менуо, они не само што неће пасти на те-
рет грађанима, већ ће својим приходом
олакшати онај терет што грађани носе за
извршење оних послова што се не ренти-
рају. То је једно, а друго, у колико су
они први послови нужни за здравственост,
толико ови други опет служе на олакшање
трговини. Има још и овај разлог за неке
делове наше вароши, као што је н. пр.
дунавски крај, који има доста чесама
и бунара, а нема каадрме ни осветљење,
за њих је много важније осветљење и
каадрма, него што су водовод и канали.
Шта више кад буде водовод готов, онда
ће се некаадрмисане дорћолске улице по-
ливати, да не би прашина летела до гор-
њих улица, те ће тамо бити вечито благо
и вечита влага по становима, а отуда и
све оне болести које влага проузрокује. То
исто вреди и за Палилуду, Врачар и Енгле-
зовац.

Да би се дакле задовољили подједнако
грађани што живе по свима крајевима Бео-
града, ја сам за то да се сви предложени
послови предузму и св, ше у најкраћем
року, рецимо за 5—6 година.

3.) Неки се у конференцији противе уво-
ђењу трошарине наводећи да је то средње-
вековна установа, која истина постоји у
свима европским варошима, у неким и од
пре 100 година, али да по неке вароши
одавна покушавају да се те установе опро-
сте. Осим тога наводили су да је админис-
трација такве установе сувише скупа.

Истина је да је та установа стара и ве-
рујем, да кад би се она увела и код нас
у оном обиму у ком је уведена на западу,
да би била и за нас скупа; али ми се на-
меће питање: како може бити да вароши,
које се толико боре против тако остареле
установе, не нађоше другу бољу, јевтинију
и згоднију да ону замене, већ трпе још
ову и ако су уверени да не ваља. То је
за то што је тешко наћи угодан намет,
који би се ма коме допао, па ма под ко-
јим се обликом он плаћао.

Ми се налазимо сада баш на ономе
ступњу на коме су биле те вароши када
су уваћале ту трошарину и кад оне нису
са том установом пропале мислим да се
се немамо ни ми бојати да ћемо од ње
пропасти.

Ја сам за то да установимо трошарину
са јевтинијом администрацијом, а чим веће
вароши буду измислиле што боље и корис-
није, онда ћемо и ми напустити троша-
рину, па ћемо заменити с оним што буду
они изнашли као боље. Али никако не ми-
слим да чекамо док се што боље од тро-
шарине не пронађе.

4.) Најпосле неки су предлагали у кон-
ференцији и то, да треба послови један
о један да се свршавају и за сваки по-
пиа који би се предузео, закључи засебни
сајам, наводећи како ће сваки доцнији за-
зам бити јевтинији.

Ни тим се предлогом не слажем, јер не
Јверујем да ће сваки други зајам бити јев-
тинији од првог, као што ни зајам на дру-
гом степену интабулације не може бити
сигурнији ни јевтинији од зајма на првом
степену а још мање верујем да ће зајам
на трећи и четврти степен интабулације
бити још јевтинији од првог.

Ја сам за то, да се по предлогу коми-
сије направи зајам од 12 милијона, али с
тим, да се он прими у роковима према
предрачуно предузетих послова а најдаље
за 5—6 г., да не би плаћали узалуд интерес
на лежећи капитал. Ако тако не учинимо
тешко ће шта бити од наших општинских
послова, јер сам уверен, да чим један од
тих послова свршимо, тешко ћемо се на-
канити на други нов дуг и нов посао.

С тога предлагам овако:

1.) Да од збора тражимо да одобри да
се може закључити зајам од 12 милијона;

2.) Да интерес несме прећи 6 проц., а
курс не нижи од 100;

3.) Да се уговори да се зајам не сме
узети од једанпут, већ у роковима према
предрачуно предузетих послова а најдаље
за 6 година;

4.) Пошто се то одобри а пре но што
се зајам закључи да се изради тачан и
детаљан план за амортизацију; затим

5.) Да се образује стручна комисија, која
ће распоредити суму зајма тако, да с њом
омогући остварење свију предложених по-
слова; на послетку

6.) Да се према томе распореду и у на-
пред одређеној суми за сваки посао израде
планови и предрачуни за њихово извршење.

Живан Бугарчић. Господе, по моме ми-
шљењу а и види се, огледало нам је пред
очима докле је ова земља доведена, сви
знамо да је земља патоварена милијонима,
и да ми данас проричемо анатеме, над
оним људима, који су земљу доведе довели.
За то ја мислим да треба да се бојимо
да не дође још горе у општини београд-
ској. Ја мислим да је то врло незгодно да
се закључи зајам од 12 милијона динара.
Ја сам мишљења, господе, да би било боље
да уведемо трошарину, т. ј. да поставимо
ћерам, само не смемо увести ћерам ни за
есплице, који се транспортују за унутра-
шњост, а што се тиче улаза за варош, на
то све да уведемо трошарину. Ја замисљам
да је дако сваком сиромашу што ће се по-
дићи једна или две паре на једну килу
брашна, а исто тако и ономе, који ће пла-
тити 3—4 паре више на килу белог бра-
шна. Сваки сиромаш ће рачунати, да је

скупље брашно за две паре, и њему је лакше плаћати, него кад се накупи за годину 30 и неколико динара. То је најсигурније. Ја се страшим, господо, да ове наше станове не би сиротиња напустила, и онда се човек мора наћи у чуду, шта ће да ради с тим кућама. Ја могу да кажем то, мени се чини, да још ова варош није за то задужење. За то би био мишљења, да ми гледамо да поправимо приходе нешто од трешарне, нешто од брашна, а нешто и на плати јер председник може бити и са 6000 а не са 12 хиљада динара. Чланови могу бити са 3000 динара а не са 6000 дин. итд. Овде треба уштедети 50.000—60.000 динара за квартире школске и подићи за годину дана школе.

Овај наш Београд још и није за такво уређење. Зар за то, што има у централном месту једну кућу, која не кошта 150 дуката, хоћемо да му доведемо воду од 500 дуката. За то велим ова варош није за то уређење, него постепено, како се креће варош, тако постепено и да је уређујемо, па кад за 20 година буде личило за то уређење, онда да га и извршимо. Ко не воли уређење, ко не би желео, да Београд достигне Париз, али бојим се да не упаднемо у ону погрешку. Ја мислим да је страшно задужити се 12.000.000 дин. Ми треба да гледамо да створимо приходе, па према нашим приходима да се крећемо. Ја замишљам, господо, да је страшно 12 милиона, и мени се чини да неће бити то доста, него ће требати 20 милиона, и кад задужујемо 20.000.000 Београд, онда то није могуће да се изврши, и ми ћемо направити несрећу у овој вароши, јер кад доведемо да наш сиромаштво бега ван рејона и да оставља наше куће, онда шта смо урадили. Ми смо онда упропастили Београд. Ја мислим да је боље да буде постепено уређење, куд ћеш му ти довести воду у чатрљу, која не кошта 20 дуката. То треба постепено да иде, и како се варош креће, тако и ми да радимо. Решите како хоћете, али ја одвајам мишљење, ја нисам за задужење.

Не само што ће нам остати празни квартири, него ће и друго нешто бити. Рецимо има сад нешто радње неки сиромаш, мало кафане, мало бакалнице, и сутра ако буде принуђен да изађе, онда с ким ћемо ми да радимо? — да затворим ја моју кафану, онај бакалин његову радњу, итд., немојте господо, шта ћемо онда радити.

(СВРШИЋЕ СЕ)

НАЦРТ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗАКОНА

ЗА ВАРОШ БЕОГРАД

(НАСТАВАК)

Гореизложену таксу дужан је господар грађевине да плати, ако планове већим делом усвоји и грађевину по истим подиже; ако пак предложене планове или нацрте из оправданих узрока не усвоји, онда ће у томе случају платити само половину од горњих такса. Спорове ове природе пресуђиваће коначно грађ. савет.

Ако би инжињер или архитекта ради означених послова путовао ван свога сталног места пребивања, онда је господар дужан да му плати поред означених такса и све путне и подвозне трошкове, који су законом о чиновницима грађ. реда утврђени.

3., за обележавање регулационе линије и ниво-а дужна је општина потребну послугу дати, а господар грађевине платиће за инжињера општинској каси 5.00 дин.

4., За снимање и израду ситуационих и осталих планова ради постројења воденица, за премер земљишта и састав ситуационих планова од истих наплаћиваће инжињери од господара имања поред путних трошкова свега дневно 14 дин.

Прављење регулационих планова вршиће се по погодби.

5., Вештацима, које општинска власт према наређењима овога закона буде позвала за оцену каквог питања, дужан је господар грађевине да плати дневно 6 дин., а поред тога путни и подвозни трошак по тач. 2. ов. члана.

6., Све ове таксе не наплаћују се при подизању државних и општинских грађевина.

7., Све ове таксе имају се искључиво употребљавати на улепшавање вароши

II.

Прописи за јавни саобраћај.

Чл. 22.

Регулациона линија и ниво.

Зграде и ограде са стране улице морају се постројавати у реду по

одобреној регулационој линији и одобреном ниво-у улице.

Ако има већ одобреног плана регулације и ниво-а за коју улицу, дужан је општински инжињер да најдаље за три дана од кад власт грађење дозволи, обележи према плану регулациону линију и ниво за дозвољену грађевину у тој улици, и да исту линију однесе на сталне тачке и обележи је како на оригиналу тако и на копији ситуационог плана, и да ово потписом својим овери. Кад општински инжињер по одобреном плану регулације и ниво-а улице обележи линију регулације и ниво улице за какву грађевину, предузимач се мора најстрожије те тако обележене линије и ниво-а придржавати.

О свом раду при обележењу регулационе линије и нивоа за какву грађевину, општински инжињер је дужан да устроји нарочити протокол, кога ће форму прописати општински суд.

Члан 23.

Калдрма.

Којим ће се редом улице калдрмисати и са каквим материјалом, то решава општински одбор, по саслушању мишљења грађев. савета. Ако општински одбор не би делио мишљење грађевинског савета, онда ће бити онако, како то министар грађевина одлучи.

Трошкови за грађење нове калдрме наплаћују се на следећи начин:

1., Грађење нове калдрме заједно са потребним планирањем у улицама до 10 м. ширине пада на терет господара плацева у тој улици, тако, да је сваки дужан да плати калдрмисање и планирање за половину улице а у дужину колико му плац износи.

2., За улице од 10—15 м. ширине сви трошкови око вишка преко 10 м. ширине падају на терет општинске касе.

3., За улице од 15—20 м. ширине једну трећину трошкова сноси општинска каса, а две трећине господари плацева.

ПРАВИЛА

за издавање дућана и пиљарских места под закуп и за одржавање реда и чистоће у новој пиљачној згради на „Цветном Тргу“

III.

О сељацима и сељанкама.

Члан 12. Сељанке и сељаци, који доносе у мањим количинама на пиљачу разне животне намирнице на продају, имају преко зиме слободан и бесплатан приступ у зграду.

Њихова су места по средини зграде испод слемена, у два реда, окренута леђима један другом, а у ширини до два метра. Ради боље удобности, за њих су начињене, о трошку Друштва, нарочите клупе за седење.

IV

Опште одредбе.

Члан 13. Закуп дућана или пиљарске тезге рачуна се шестомесечно, и то: од 1. Новембра до краја Априла и од 1. Маја па до краја Октобра сваке године.

Погођена кирија плаћа се месечно и то у напред.

Члан 14. Врше дућана не може ни једно лице под закуп узети, па макар и ортака имало. Пиљари могу узети под закуп највише две тезге средње величине (в. члан 6. ових Правила).

Члан 15. Закупци у новој згради дужни су да своје дућане или своја места одржавају свакад у мајвећој чистоћи.

Сметаште (ђубре) мора сваки одмах да износи из зграде и баца из места које је за то одређено.

Сва просторија у згради мора се сваки дан чистити. Осим места које заузима који купац у новој згради, сваки је од њих обавезан да чисти сваки дан и половину ходника, између стубова по средини зграде.

Чишћење прозора и праће патоса у целој згради, осим дућана, бива о трошку Друштва.

Члан 16. И осветлење средине зграде иде на рачун Друштва. Лампе се пале зими у . . . сата изјутра и у . . . сата после подне, а гасе се изјутра најдоцније у . . . часова, а у вече у . . . часова.

Члан 17. Зграда се затвара лети у . . . а зими у . . . часова у вече. Отварање је лети у исто доба, као и зими.

Кључеве од врата с Крагујевачке улице држи један месар, кога сви месари изберу, а кључеве од других двојих врата држи један пиљар, кога сви пиљари изберу. Све ово бива са знањем и пристанком управног одбора.

Онај коме је поверено држање кључа мора бити свакад први изјутра на лицу

места, а последњи у вече, кад се зграда затвара,

За сваки случај начињени су од свих тројих врата и резервни кључеви, који се налазе у друштвеног повереника, кога управни одбор одреди.

Члан 18. Ко шта на згради и од њеног намештаја поквари, мора одмах, о свом трошку, оправити онако како је шта било.

Ако то не уради у року које му се одреди, оправку ће извршити одбор на његов рачун. У том погледу нема места суђењу.

Члан 19. Сваки је купац дужан да уговорену кирију плаћа на време, т. ј. првог сваког месеца. Ко не би платио уговорену кирију у том року, оставља му се почек од десет дана, с тим да се за сваки дан чека наплати од њега у име казни, по пет пара (динарских) на сваки динар уговорене кирије која припада за цео тај месец. Ономе, који и у том року своју обавезу не испуни, отказује се закуп, а неплаћена кирија и казни наплаћује се судским путем.

Члан 20. Сваком закупцу, који се не придржава ових Правила, Друштво је у праву да откаже закуп у свако доба, без суда и без икакве накнаде штете.

27. Октобра 1889.

у Београду.

Управни одбор

Друштва за Улепшавање Врачара.

ОПШТИНСКЕ ВЕСТИ

Свршен. Пројект за извршење новог водовода, који је по уговору имао израдити г. Смеркер из Манхајма, свршен је и ово дана поднесен општини.

Одбор је у последњој седници изабрао комисију од четворице познатих наших стручњака (види олуку бр. 270.) да прегледа пројект и даде мишљење да ли је израђен тачно по уговору и програму који је раније прописала стална техничка комисија.

Ово је последњи од претходних послова на водоводном питању, и тако чим комисија изврши преглед и пројекат буде примљен, моћи ће се — с пролећа — приступити и самом грађењу водовода. Дотле пак одбор ће се састарати да се потребне суме за посао ставе на расположење.

Постављен. За марвенога лекара општинског постављен је г. Франц

4., За улице преко 20 м. ширине пада половина на господара плацева а половина на општину.

5., Калдрмисање пијача и отворених простора врши сама општина о свом трошку. Но приватни притежаоци на тим местима дужни су поред својих имања начинити о свом трошку калдрму на ширини од пет метара.

Сва јавна места и пијаче морају се у року од једне године дана од када овај закон ступи у живот или калдрмисати или шосирати или претворити у паркове. Остаје ранији досадањи закон односно такса за калдрму, са додатком да општина у вароши Београду на свима улазима у варош може наплаћивати и калдрмију од оних, који у варош колима уђу, а не припадају општини. Приход овај од калдрмије употребљаваће се искључиво на калдрму.

Чл. 24.

Оправка и исправка калдрме.

Оправке на постојећој калдрми врше се о трошку општин. власти.

Чл. 25.

Тротоари.

Сваки господар плаца у већ регулисаним улицама дужан је да за годину дана од кад овај закон у живот ступи, начини пред својим имањем тротоар о своме трошку.

Грађевински савет са општинским одбором прописаше какав се материјал сме за тротоаре употребити, као што ће исто тако прописати и ширину и нагиб тротоара. Ширина не сме бити већа од $\frac{1}{6}$ ширине улице, нагиб оцет не сме превазићи $\frac{1}{2}$: део тротоарске ширине.

За тротоаре у Београду не сме се употребити цигља ни ломљен камен.

Потребне наредбе за одводење воде из авлија на улицу издаваће општински суд.

(НАСТАВИЋЕ СЕ.)

Гец домородац, и он је, по одобрењу избора од стране Господина Министра унутрашњих дела 23. ов. мес. уведен у дужност.

Статистика спорова. Данас доносимо прву статистичку таблицу, к ја садржи преглед грађанских спорова код општинскога суда у пр. години. Тако ћемо исто пустити у лист преглед и свих осталих до сад посвршаваних год. послова статистичког биро-а наше општине.

Од нове године, моћи ћемо доносити редовно текуће статистичке радове у недељним и месечним прегледима, што до сада нисмо били у стању чинити због већих трошкова, којих стаје издавање листа када у њ улазе и таблице; пошто се њихов слог скупле плаћа.

Сем овога, општински је одбор одобрио да се статички радови и засебно штампају у годишњицама али прва таква изаћи ће пошто се претходно изврши предложени попис људства, о чему ћемо проговорити у идућем броју.

Ноћни чувари. Поводом захтева варошке управе да се број ноћних чувара увећа, општински ће одбор узети то питање у решење на првоме састанку:

Наређено је да се дотле спреми извештај о томе како су се до данас ноћни чувари распоређивали, јер се с многих страна тврди да данашњи број ноћних чувара није релативно недовољан, него се они не распоређују на службу тако како ће сви крајеви варошки у свако доба бити подједнако обезбеђени.

Ноћни чувари стају општину знатних сума, али ипак одбор ће учинити све да у овоме погледу јавна сигурност буде већма ујемчена.

Преиначено. За пожарну чету имају се набавити још десетак коња. Набавку ову комисија није могла извршити од домаће расе, јер од до сада нуђених није их било довољно са прописаним условима.

Не допуштајући да се набавка учини са стране, одбор је одобрио да комисија промени услове и тако и ових десетак да купи у земљи.

Обраћамо пажњу оних који имају и желе продати коње, да се општ. суду одмах са понудама обрате.

Узрок. Прошле ноћи нису се могли палити улични светилници због превеликог ветра.

ОДЗИВ ШТАМПЕ

„Напредовање Београда.“ Под оваквим насловом в.кикиндска „Садашњост“ донела је недавно ову белешку:

Београд је, од како је почињен од Турака, тако лено напредовао, да га не би познао, који га од турске владавине на овамо није видео. Данашња влада пак чини озбиљне напоре, да га уздигне на ступањ јевропских модерних вароши и престоница.

Варошке власти сада баш претресају питање, да се сва варош пивелише, каналише и кадрмише, да се спроведе водовод, да се осветли електрицитетом, да се дунавска обала утврди каменом, да се сазидају антроти, да сазидају основне школе, варошки суд и кланицу. Рачуна се да ће требати: за нивелисање пола милиона, за канадисање три милиона, за водовод два и по милиона, за фабрику електричнога осветлења по милиона, за утврђење дунавске обале (ке) и антроте два милиона, за зидање основних школа, зграде за варошки суд и за варошку кланицу два милиона, свега дакле дванаест милиона динара. Варошка управа мисли да ту своту дигне у зајам, а амортизацију да покрије порезом на локале и трошарином. Та свота изгледа да је велика и да ће грађанству тешко насти да је намири, али је то само привидно, јер такви трошкови управо нису трошкови, него су теживо, које ће богато да врати утрошени капитал и камате и још много познијим коленима да користи. Општински ће се прирез на те грађевне морати узимати само неколико година, а после ће се саме исплаћивати и тако вароши и грађанству грајно користити. Таким продуктивним предузећима греба грађанство да се радује и да их свом снагом својом помаже и унапређује.

„Одјек“—ов поздрав. У своме 182. броју „Одјек“ је донео реферат са првог састанка новоизабране одборске комисије, која има у задатак питање о изворима за извршење рефорама у престоници. Тај реферат завршен је овако:

...По овоме излази, да је мешовитој комисији дужност да изради сталан план свих послова, који су потребни Београду, не само у данашње дане, него и у далекој будућности. Тај се план има извршавати редом и за повећи број година како

су то радиле многе вароши, које зовемо данас уређеним и лепим. Ми желимо, да престоница Србије буде уређена боље по што је, и да буде лепа.

Ми морамо бити на чисто и с тиме, да ће задовољење тих наших захтева тражити од нас и неке жртве. Не хтеднемо ништа жртвовати, морамо се задовољити са оним што имамо. Боље је напред одлучити се на једно, него се врати, да можемо имати све што желимо а са данашњим жртвама. Ми и данас неке ствари купујемо, нпр. воду, од неколико стотина сакација. Њу ћемо куповати и после, али од једног сакације, много јевтиније, колико хоћемо и у свако доба. Тај сакација зваће се водовод општински.

Тако је с малом разликом и са другим предузећима.

Радити ваља, па ће се постићи све. Ми очекујемо жељно видљиве доказе многих разговора, ми очекујемо рад.

Он ће говорити најбоље, ко је погодио прави пут, а ко је лутао и још лута.

ОДБОРСKE ОДЛУКЕ

На састанку 20. ов. мес. општински је одбор:

Бр. 266 — Решно да се набавка коња за пожарну чету, у колико до сада није учињена, изврши само од коња домаће расе а ради могућности за то, овлашћена је комисија да прими обичије коње;

Бр. 267 — Одлучно да комисија од г. одборника: Николе Х. Поповића, Н. Вуковића, Н. Р. Поповића и оп. адв. Н. Д. Николића констатује кад је извршен последњи пут преглед радње Х. Живковића, докле је био часник општински, и ко је сем њега одговоран за накнаду штете;

Бр. 268 — Прешао на дневни ред преко интерпелације г. Милорада Д. Јанковића, којом је тврђено да водовод у београдској улици стоји отворен и у њ нечистоћа улази, пошто је комисијским увиђајем констатовано да је тврђење интерпелантово неосновако;

Бр. 269 — Изјавно да је задовољан са одговором председништва на интерпелацију г. Ник. Х. Поповића из раније седнице, одобрив уједно да се у болничкој улици може насупи до 600 куб. м. ташмајданског песка по 0.80 дин. м.³;

Бр. 270 — Решно: да комисија од г. Мише Марковића инспектора мин. грађевина, Тодора Селесковића, инжењера војно-техн. завода у Крагујевцу, Милана Милашиновића инспектора мин. грађев. и Милона Дамјановића одборника, изврши преглед пројекта који је за нови водовод израдио г. Смеркер из Манхајма и да одбору

поднесе мишљење одговара ли израђени пројект прописаноме програму и уговору
www.saj.gov.rs

Бр. 271 — Решно да се расписе друга лиценцијација за закуп ташмајданских пећина;

Бр. 272 — Одлучно да комисија од г.г. Др. Ђ. Димитријевића, Марка Велизарића и Н. Р. Поповића даде мишљење о молби г-ђе Марције Јанковићке за оснивање завода ради чувања раденичке деце;

Бр. 273 — Прешао на дневни ред преко молбе г-ђе Данице Н. Стокића пошто није никаквим документима поткрепљена;

Бр. 274 — Решно да се за направку кантарске зграде на марвеној пијаци држи друга лиценцијација, а план да се прекроји према мишљењу г. г. одборника Св. Баторића и Ђ. Николића (и оних грађана које ови као зналце по послу означе ако нађу да израђени план није подесан);

Бр. 275 — Изабрао комисију од г.г. Н. Х. Поповића, В. Виторовића, Светозара Баторића, општ. инжењера и једног кметовског помоћника да даде мишљење може ли се што по молби Д. Јездића учинити; и

Бр. 276 — Закључно да се идуће седнице узме у решење питање о ноћним чуварима.

ПРЕГЛЕД

ПОСЛОВА ОПШТИНСКОГА СУДА

од 5. до 19. новембра о. г.

I. Судска радња:

а.) рочишта одређено	251
б.) пресуда изречено	91
в.) забрана одобрено	61
г.) уверења издато	71

II. Извршно одељење:*)

а.) пресуда извршено	57
б.) забрана удејствовано	24
в.) уверења прибављено	3

III. са кланице:

Заклато:	
а.) волова	238
б.) крава	98
в.) теладн	57
г.) овнова	161
д.) оваца	87
ђ.) јагањаца	45
е.) свиња	550
ж.) прасади	301

Примедба: Наплаћено је 10 557 дин. на име аренде.

Кријумчара проказано 12.

*) Поднет је извештај од 5—12 нов. т. г.

ЈАВНЕ ШИРИНЕ И УЛИЦЕ

КОЈЕ ОПШТИНСКИ ПОВЛАШЋЕНИК ЧИСТИ.

- Велика пијаца;
- Мала пијаца;
- Марвена пијаца;
- Топцијска пијаца;
- Палилулска пијаца;
- Зелени венац;
- Цветни трг;
- Простор око теразиске чесме са олуцима и каналима;
- Велики басамаци;
- Део савске улице од царинаре до савске полиције;
- Мали басамаци, у високој улици;
- Простор око споменика књазу Михајла са свију страна, са фијакерском станицом;
- Део војничке улице који заузимају рибарнице; или простор где се лети продаје риба;
- Део Дубровачке улице и део Спасовске улице испред општинскога имања.

У колико нису ова места по себи ограничена, она се граниче овако:

Велика пијаца: чисти се цео калдрмисани простор са делом калдрме испред велике школе до Дилберове апотеке, а тако исто и цео простор, сада некалдрмисаног земљишта око парка и у опште где продајци са колима и производима стоје;

Мала пијаца: чисти се цео калдрмисани простор све до дрварских плацева;

Марвена пијаца: цео простор некалдрмисане пијаце са половином калдрме и улица са свију страна;

Топцијска пијаца: цео простор, с једне стране до споменичке улице, а с друге стране дуж топцијске касарне, с треће поред кафане Живка Јовановић, и са четврте стране тела дужина пијаце са половином калдрме и улице (жељезничке) где стају сељачка кола;

Палилулска пијаца: цео простор некалдрмисане пијаце са свију страна до путова и приватних имања до калдрме пред палилулском касарном;

Зелени венац: чисти се цео калдрмисани простор са свију страна с половином калдрме до кафане „Америке“;

Цветни трг: чисти се цео простор, заједно са делом који је под зградом.

Остала места: (под ж, з, и, ј, к, л, њ) по себи су обележена.

НАЗНАЊЕ

Јавља се свима онима који желе пунити своје леденице ле-

дом из атара општине београдске, да се ове године имају пријављивати претходно одређеном кметов. помоћнику у општинској судници — г. Јовану Антонијевићу, да таксу плате и одобрење добију.

БЕОГРАДСКА ПИЈАЦА

Од 8. до 23. новем прешло је преко општинских кантара:

ТЕЖИНА	Ч е г а	10 к.
		просечна цена
КИЛОГР.		дин.
19,260	Брашна пшенична	18·50
6,167	Брашна кукурузна	14—
222,232	Пшенице	13·25
94,756	Кукуруза	10·50
480	Ражи	10—
316	Крупника	12—
20,956	Јечма	12·10
43,131	Овса	12·46
	Кукуруз нови	—
10,925	Пасуља	21—
56,795	Кромпира	8·50
443	Арпаџика	18—
10,009	Црна лука	10·50
76	Бела лука	30—
6,660	Лука аршаме	6—
41,053	Јабука	14—
24,757	Крушака	18—
27,093	Ораја	19—
	Грожђа	—
	Шљива сирових	—
558,552	Сувих шљива нов.	20·50
113,250	Сена	5·50
12,830	Сламе	3—
	Шљива сувих стар	—
568	Коре брезове	12—
2,523	Кајама	120
1 320	Сира	70—
1,242	Лоја топљена	—
743	Масли	110
1,839	Сува меса гов	180
138,363	Свиња дебелих	75—
61,920	Креча	3·40
2,080	Катрана	18—
	Јарме кукурузне	—
640	Рибе фришке	120
163	Купуса кисела	17·50
102	Сладине	120
737	Тумура дрвена	7—
Литара		
297,205	Вина црна	18—
20,558	Вина бела	25—
44,796	Ракије шљ. меке	25·50
100	„ „ љуте	35—
330	„ „ колове меке	36—

Примедба. Наплаћено је на име кантарије 4,372·45 дин.